

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	422
Land:	Nigeria
Kilde:	Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
Titel:	Utrikesdepartementet: Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i 2015-2016
Udgivet:	26. april 2017
Optaget på baggrundsmaterialet:	19. maj 2017

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Nigeria 2015–2016

I. SAMMANFATTNING

När president Buhari 2015 tillträdde posten som Nigerias president var såväl ambitioner som förväntningar höga. Maktskiftet gick lugnt. Vallöften om kampen mot korruption, terrorism och ekonomisk diversifiering lovade gott inom olika områden. Positiva steg har tagits, bland annat vad gäller korruption, men fortfarande finns problem med att genomföra åtgärder och politik till skydd för dessa rättigheter. Med hänvisning till nationell säkerhet begås många brott mot de mänskliga rättigheterna av säkerhetsstyrkor, polis och militär. Detta har stegrats i kampen mot Boko Haram. Tortyr och utomrättsliga avrättningar förekommer. Dödsstraffet tillämpas men verkställs sällan. Den stora mängden internflyktingar i den nordöstra delen av landet innebär att miljoner människor har svårt att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Trots att Nigeria är ett medelinkomstland ligger de sociala indikatorerna på en nivå som motsvarar ett låginkomstland. Politiken har inte lyckats realisera den potential som finns att fördela resurserna för att uppnå ett bättre liv för det stora flertalet medborgare. Samhällets resurser är dåligt utnyttjade, till exempel är kvinnor diskriminerade i samhället. Ett uppmärksammat lagförslag om att stärka kvinnors rättigheter har hittills inte kunna passera parlamentet.

Den fortfarande utbredda korruptionen förhindrar också att resurserna används på ett sätt som gynnar folkflertalet. Detta gör det svårare att förverkliga de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.

Landets federala system med 36 delstater innebär att lagar som stiftas, till exempel till skydd för mänskliga rättigheter, måste tas i de olika delstatliga parlamenten. Det innebär att det förekommer skillnader i möjligheten att åtnjuta de mänskliga rättigheterna i olika delar av landet. I de tolv norra staterna tillämpas sharialagstiftning med straff som stening och amputation. Dessa verkställs dock sällan.

Civilsamhällesorganisationer kan arbeta relativt öppet och utan begränsningar, med undantag för hbtq-frågor. Det finns en aktiv och varierad media som överlag kan uttrycka kritik mot regeringen, med vissa undantag. Lagar om uppvigling, förtal och spridande av falska nyheter leder till självcensur inom dessa områden. Hbtq-personer diskrimineras och hbtq är ett i stort sett tabu-belagt ämne i den offentliga debatten. Kritik av regeringens förmåga i kampen mot terrorism och korruption är också ämnen där regeringen är känslig.

Resurserna är otillräckliga och ojämnt fördelade, vilket påverkar rätten till hälsa och till utbildning. I de norra fattigare staterna är resurserna mindre än i södra Nigeria. Konflikten med Boko Haram i nordöstra Nigeria innebär en situation med nära två miljoner internflyktingar och stora problem att tillgodose människors grundläggande behov och mänskliga rättigheter.

II. RÄTTSSTATENS PRINCIPER

En princip för god samhällstyrning

Rättsväsendets oberoende är förankrat i konstitutionen och lagstiftningen. Trots viss grad av självständighet och professionalism inom rättsväsendet innebär politisk inblandning, korruption, brist på finansiering, utrustning och utbildning alltjämt begränsande faktorer för oberoendet. Allmänhetens förtroende för rättsväsendet är lågt och det är svårt för marginaliserade grupper att få tillgång till rättsväsendet.

De nigerianska lagarna bygger på flera källor: konstitutionen, brittisk *common law*, sharialag och sedvanerätt. Lagar finns på både federal och delstatlig nivå. Lagar måste antas av de delstatliga parlamenten. Detta system gör det nigerianska rättsväsendet komplext. Tolv delstater i norra Nigeria tillämpar sharialagstiftning. Enligt konstitutionen har inte sharialagstiftningen företräde framför federal lagstiftning. Inga fall har överklagats till federal nivå, varför det inte är prövat om sharia strider mot konstitutionen.

Överprövningar har skett på delstatlig nivå vilket resulterat i att straff utmätta i shariadomstolar sällan verkställts.

Nigeria har plats 136 av 176 i *Transparency International's* index över upplevd korruption 2016. Lagstiftning finns för att förhindra och för att följa upp korruption, men tillämpningen brister. Korruptionen finns på alla nivåer, även inom säkerhetsstyrkorna. Frågan är viktig för allmänheten och vissa områden har förbättrats, till exempel återtagande av stulna offentliga medel. Större öppenhet vad gäller offentliga medel är en annan princip som tillämpats.

Vissa delar av rättsväsendet, särskilt överrätten (*court of appeals*), har vid upprepade tillfällen underlåtit att agera på anmälningar om korruption, vilket sätter frågetecken kring dess oberoende. Korruptionen inom rättsväsendet har i flera fall lett till strafffrihet för de som kan betala. Sedan president Buhari tillträdde har det dock blivit vanligare att rättsliga processer inletts mot korrupt beteende av tjänstemän eller politiker i statsförvaltningen.

Två myndigheter undersöker korruptionsfrågor, *Independent Corruption Practices Commission* och *Economic and Financial Crimes Commission* (EFCC), som båda anses fullgöra sina uppgifter på ett professionellt och oberoende sätt. Flera kända politiker och höga tjänstemän har granskats och sedan anklagats för korruption, bland annat senatspresidenten Saraki. Han är dock ännu inte dömd utan fortsätter sina uppgifter som senatspresident. Den tidigare petroleumministern Ms Diezani-Madueke är för närvarande under granskning av EFCC, hon anklagas för att ha förskingrat enorma belopp från offentliga medel och hennes egendomar har tagits i beslag. Utfallet av dessa två processer blir ett test av systemets effektivitet idag. Fler lagförslag är under utarbetande för att ytterligare förstärka arbetet mot korruption.

I de nordöstra delarna av landet har Boko Haram kontrollerat stora landområden och miljontals människor har drivits på flykt och blivit internflyktingar eller flytt till grannländerna. Militären har kraftigt decimerat rörelsens militära potential och Boko Haram kontrollerar idag inga större sammanhängande landområden. Situationen har dock haft, och har alltjämt, stora negativa konsekvenser för folkgrupper i nordöstra Nigeria, inklusive för deras möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. I kampen mot Boko Haram har militären gjort sig skyldig till brott mot mänskliga rättigheter. I flyktingläger rapporteras övergrepp mot kvinnor och barn. I

nordöstra Nigeria pågår en av världens största humanitära kriser genom att miljontals i huvudsak självförsörjande bönder nu befinner sig i en situation där de inte kan bruka sin jord.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Konstitutionen föreskriver maktindelning mellan lagstiftande, verkställande makt och rättsväsendet. Den lagstiftande makten är nationalförsamlingen, bestående av senat och representanthus. Senaten består av 109 senatorer (varav sju kvinnor), representanthuset har 360 medlemmar (varav 14 kvinnor). Regeringen leds av presidenten. Enligt konstitutionen ska regeringen bestå av ministrar från var och en av de 36 delstaterna. Eftersom det endast finns 19 ministerier utnämns därför också minst en så kallad *minister of state* per ministerium. I praktiken har den verkställande makten stort inflytande över de andra instanserna.

Nigeria är en federal förbundsrepublik bestående av 36 delstater och det så kallade *Federal Capital Territory* (FCT), Abuja. Varje delstat har sin egen ”regering” under en guvernör (samtliga är män) samt en lagstiftande församling. Valet till delstatsregeringarna sker i nära anslutning till valet till president och nationalförsamling. Dessa allmänna val övervakas av valkommissionen och begränsar guvernörernas mandatperioder till två fyraårsperioder.

President och nationalförsamling väljs samtidigt genom allmänna val för en fyraårsperiod. Presidenten kan väljas om högst en gång. Sedan 2011 har genomförandet av valen gått i rätt riktning. De senaste valen 2015 genomfördes i stort sett tillfredställande enligt observatörer, även om hundratusentals nigerianer inte kunde rösta som konsekvens av Boko Harams aktiviteter i nordöstra Nigeria eller för att de inte lyckats erhålla röstkort i tid. För första gången sedan demokratins återkomst i Nigeria 1999 vann en oppositionskandidat över sittande president. Kandidaten från *All Progressives Congress* (APC), Muhammadu Buhari, vann valet överlägset över sittande president Goodluck Jonathan som snabbt förklarade sig besegrad och lämnade över makten. APC tillkom genom en sammanslagning av tre oppositionspartier (samt en del av ytterligare ett parti) vilket möjliggjorde valvinsten. Den oberoende valkommissionen spelade en viktig och positiv roll i valet enligt EU:s valobservation.

Det finns 40 registrerade partier i Nigeria, de största är APC, som är det styrande partiet och oppositionspartiet *People's Democratic Party* (PDP). I 23 av de 36 delstaterna är guvernören från APC, i 12 är guvernören från PDP och i en delstat representerar guvernören ett mindre parti.

Det civila samhällets utrymme

Utrymmet för det civila samhället är med några undantag gott. Det tillåts att verka öppet och fritt. Detta gäller också för människorättsförsvarare, med undantag för de som arbetar för hbtq-frågor. Dialogen mellan civilsamhällesorganisationer och politiska församlingar är i allmänhet öppen, delvis beroende på att många politiker har en bakgrund i olika civilsamhällesorganisationer. Inom sektorer som budgetfrågor, hälsa, vatten, extraktiv industri och elektricitet är dialogen institutionaliserad.

Ett lagförslag i mitten av 2016 syftar till att öka statens kontroll och insyn i bland annat finansieringen av civilsamhällesorganisationer. Detta motiveras med behovet av ökad kontroll av finansiering av terrorism, men effekten blir att staten får ökad insyn i vilka givare som stöder olika organisationer, förutom att det också innebär en administrativ börda för alla civilsamhällesorganisationer.

Jämfört med tiden innan landet demokratiserades har det blivit lättare för människorättsförsvarare att verka i Nigeria och genom framväxten av sociala medier får frågorna ökad synlighet. Fortfarande är det dock inom vissa geografiska området samt inom vissa frågor som korruption, straffrihet, kvinnors rättigheter, god samhällsstyrning och hbtq-rättigheter betydligt riskablare att verka.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Tortyr är förbjudet enligt konstitution och lagstiftning. Lagstiftningen inom området måste emellertid antas på delstatsnivå och endast ett fåtal delstater har i dagsläget antagit sådan lagstiftning.

Det finns uppgifter om att tortyr förekommer och att det är en ofta använd metod för polisen att erhålla bekännelser eller att få pengar av offren. I kampen mot Boko Haram har den nigerianska militären enligt en rapport från *Amnesty International* tillgripit tortyr och begått krigsförbrytelser.

Militären har enligt rapporten, under cirka tre års tid dödat minst 8 200 människor. Många har dött av svält, kvävning och tortyr. President Buhari utlovade efter att rapporten släpptes i maj 2015 att utreda folkrättsbrott och andra grova kränkningar av mänskliga rättigheter, både dem begångna av regeringsstyrkor och av Boko Haram. Ingen nigeriansk president har tidigare utlovat detta, dock har mycket lite skett i denna riktning.

I de tolv staterna i den norra delen av landet som använder sig av sharialagstiftning finns piskstraff, amputation och stening på straffskalan. Piskstraff verkställs ofta omedelbart. De andra straffen verkställs sällan då den åtalade har rätt att överklaga, vilket utnyttjas. Detta är en tidskrävande process som oftast leder till att straffen inte verkställs.

Förhållanden i fängelser är svåra. Fängelsevistelserna kan i sig leda till döden på grund av tortyr, kraftig överbeläggning samt brist på mat, vatten och hälsovård. Det förekommer att intagna kan köpa dessa tjänster och varor av sina väktare. Förekomsten av inofficiella militärfängelser där människor sitter godtyckligt frihetsberövade rapporteras av såväl inhemska som internationella organisationer för mänskliga rättigheter. Även i dessa råder svåra förhållanden, summariska avrättningar och tortyr förekommer.

I december 2015 skedde ett övergrepp av den nigerianska militären mot den shiamuslimska minoritetsgruppen *Islamic Movement of Nigeria* (IMN), efter att en procession kommit att hindra en förbipasserande militärkonvoj med ett högt militärt befäl. Över 300 medlemmar av IMN dödades av tungt beväpnad militär under två dagar, enligt *Amnesty International*. Två undersökningskommissioner, varav en statlig, lägger skulden på båda parter, det vill säga att IMN skulle ha provocerat övergreppen genom att hindra militärkonvojen, men också att militären reagerat med övervåld och att inblandade militärer bör ställas inför rätta. IMN har länge vägrat underkasta sig regeringens auktoritet, dock utan det lett till allvarlig konfrontation.

Människohandel är ett stort problem, bland annat till Elfenbenskusten och andra Väst- och Centralafrikanska länder. Regeringen har stiftat lagar mot människohandel i enlighet med internationella lagar och har även gjort insatser för att stödja tillämpningen av lagstiftningen. Man har också deltagit i ett samarbete med elva olika länder. Problemets omfattning gör dock hittills insatserna otillräckliga.

Trots att Boko Haram kontrollerar allt mindre geografiska områden på grund av arméns offensiv utgör gruppen fortfarande ett stor säkerhetshot mot framför allt Nigerias nordöstra region. Urskillningslöst våld, självmordsattacker, kidnappningar, förstörelse av byar och fördrivning av civila förekommer. Barn och unga flickor används frekvent som självmordsbombare

Dödsstraff

Nigeria tillämpar dödsstraff för bland annat mord, väpnat rån och våldtäkt. De senast officiellt bekräftade dödsstraffen som verkställts är från 2013 då fyra personer avrättades i delstaten Edo. Enligt flera medier och *Amnesty International* avrättades tre personer i hemlighet i Benin City den 23 december 2016. Delstater kan ha egen lagstiftning för vilka brott som kan leda till dödsstraff. I Lagos undertecknades nyligen en lag om dödsstraff för kidnappning med dödlig utgång.

I februari 2016 fanns 1 639 personer i förvar, dömda till döden. Det förekommer en diskussion bland människorättsgrupper om dödsstraffet är moraliskt försvarbart.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Förekomsten av inofficiella militärfängelser där människor sitter godtyckligt frihetsberövade rapporteras av såväl inhemska som internationella organisationer för mänskliga rättigheter. Majoriteten av intagna i fängelser har inte fått någon dom. Enligt polisen var endast cirka 18 000 av de omkring 63 000 fångarna i fängelserna 2014, dömda för ett brott.

Medborgarna är formellt fria att röra sig och att bosätta sig inom landets territorium.

Rättssäkerhet

Allmänheten har lågt förtroende för rättsväsendet, dess oberoende och förmåga att garantera allas likhet inför lagen. Enskilda individer har svårt att få tillgång till rättssystemet, särskilt om de tillhör marginaliserade grupper. Civilsamhällesorganisationer fyller en viktig funktion med bland annat erbjudandet om rättshjälp.

Rättsprocesserna är långsamma. Enligt Världsbanken tar det i genomsnitt två år för brottmål att hanteras och fyra år för kontraktstvister. Det är inte

ovanligt att målen baseras på erkännanden under tortyr, snarare än undersökningar och bevisföring. En konsekvens av de långsamma processerna är överfulla fängelser.

Straffrihet

Många av brotten mot mänskliga rättigheter eller folkrätten har begåtts av militär och polis i kampen mot Boko Haram, och har inte lett till vare sig utredningar eller rättsliga processer. I frågor där man kan hänvisa till nationell säkerhet, till exempel kampen mot terrorism, är regeringen mindre benägen att undersöka anklagelser om brott mot mänskliga rättigheter begångna av säkerhetsstyrkorna.

Våren 2016 aviserade regeringen att en funktion för mänskliga rättigheter skulle skapas inom armén för att undersöka anklagelser om övergrepp från arméns sida. Den består av sex personer från *Nigerian Bar Association* och från armén.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Yttrande-, press- och informationsfriheterna är grundlagsskyddade. Nigeria har ett aktivt och varierat medielandskap som med vissa begränsningar kan kritisera regeringens politik. Över 100 oberoende tidningar och radiokanaler är verksamma. Yttrandefriheten begränsas i praktiken av lagar om uppvigling, förtal och spridande av falska nyheter vilket leder till självcensur inom dessa områden.

Sharialagstiftning i de tolv norra staterna föreskriver hårda straff för påstådda pressbrott, enligt *Freedom House*. Journalister kan frihetsberövas för artiklar om korruption, brott mot mänskliga rättigheter eller kritik av regeringens förmåga att bekämpa Boko Haram. Det senast kända fallet rör en journalist vid *Premium Times* som greps för artiklar om aktiviteter inom nigerianska armén. Han släpptes efter ett par dagar efter ingripande från vice-presidenten. Ett stort nigerianskt företag med nära kontakter med politiska ledningen har hotat dra in sin annonsering i tidningen om artiklarna fortsätter. Det har visat sig vara svårt för utländska journalister att erhålla visum om de förmodas täcka dessa frågor.

Nigeria har plats 116 av 180 i Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex 2016.

Mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfriheten är garanterad i konstitutionen och respekteras i stort. Även om lagen inte kräver demonstrationstillstånd – upplysning om demonstration ska räcka – så krävs tillstånd i praktiken. Det förekommer att regeringen förbjuder möten på grund av dess politiska, etniska eller religiösa karaktär men som motiveras med risk för oro och våld. Detta är särskilt förekommande i delar av landet där risken för oro och våld bedöms vara extra stor.

Religions- och övertygelsefrihet

Religionsfrihet, inklusive rätten att konvertera, är garanterad i konstitutionen och i stödjande lagstiftning och respekteras generellt. På grund av religionens regionala karaktär, där de norra staternas trosinriktning huvudsakligen är muslimsk och de södra staterna är kristna, anses religionsfriheten vara viktig för landets sammanhållning. Ett annat exempel på detta är den oskrivna regeln att då presidenten är muslim utses en kristen vice-president och vice versa.

I oktober 2016 beslutade delstaten Kaduna att förbjuda den shiamuslimska minoritetsgruppen *Islamic Movement of Nigeria* (IMN), vars medlemmar enligt bland annat *Amnesty International*, blev dödade i hundratal av den nigerianska armén i december 2015 efter att tillfälligt ha hindrat en militärkonvoj att passera på vägen. Förklaringen till förbudet angavs vara att gruppen anses hota fred och säkerhet, och att den inte är lagligt registrerad och därför inte kan ställas till svars vid lagbrott.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

Nigeria har ratificerat ILO:s åtta centrala konventioner. Konstitutionen föreskriver att arbetsförhållanden ska vara rättvisa och humana och att det ska vara lika lön för lika arbete. ILO bistår för närvarande regeringen att skriva en ny arbetslag.

Strax över hälften av befolkningen i arbetsför ålder arbetar, enligt UNDP. Den officiella arbetslösheten ligger på nästan 24 procent. Majoriteten av befolkningen är sysselsatta i informell sektor. Kvinnor är underrepresenterade i den formella sektorn och förlorar ofta arbetet då de blir gravida.

Trots lagar är arbetsförhållandena ofta är bristfälliga på grund av svag tillämpning. Begränsning av arbetstid, pauser i arbetet och betald semester är inte vanligt förekommande. Minimilönen har varit konstant sedan 2011 trots tidvis hög inflation och fallande växelkurs. Lägre oljepriser och därmed minskade exportinkomster och statsinkomster, har lett till lägre tillväxt och problem att utbetala de offentliganställdas löner. Endast 6,5 miljoner arbetare av 80 miljoner är inkluderade i ett nationellt pensionsprogram.

Man har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar, även om en mängd villkor ska vara uppfyllda för att bilda en fackförening. Det får till exempel inte finnas någon annan fackförening inom arbetsområdet och det finns regler för vad en fackförening får ägna sig åt. Strejkrätten respekteras inom vissa områden, till exempel arbetsrättigheter. Vissa arbetsplatser är undantagna strejkrätten, bland annat centralbanken, banker och transporttjänster.

Barnarbete är förbjudet, men lagarna mot barnarbete är inte antagna i alla delstater, i synnerhet inte i den norra delen av landet. På arbetsministeriet finns en avdelning som gör inspektioner för att se till att lagarna mot barnarbete efterlevs. Ministeriet bedömde för ett par år sedan att det fanns över 15 miljoner barn som arbetade.

Tvångsarbete är vanligt förekommande; bland kvinnor och flickor i hushållstjänst, bland pojkar som gatuförsäljare och inom hushållstjänst, gruvarbete, stenbrott, jordbruk och tiggeri.

Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Medborgarna ska enligt konstitutionen ha tillgång till hälsa, säkerhet och välbefinnande samt adekvat medicinsk vård och hälsovård. Det finns stora skillnader i hälsostatus mellan delstater och områden på grund av krig, terroristattacker, socioekonomiska förhållanden, undernäring och tillgång till vatten, sanitet och hygien. Människor som lever i fattigdom har svårare att få tillgång till vård, huvudsakligen beroende på att de bor i underutvecklade områden där det är långt till hälsotjänster. I nordöstra Nigeria är tillgången till hälsovård lägre än i övriga landet på grund av Boko Haram.

Majoriteten av patienterna måste själva betala för mediciner och kostnaden för läkemedel är hög. Läkemedelsdistribution, dålig kvalitet på eller

förfalskade läkemedel är betydande utmaningar. År 2014 antogs *National Health Bill*, vilken behandlar primärvård och syftar till att ge sjukförsäkring (NHIS) till alla nigerianer samt att skapa en övervakande funktion för sjukvårdsinrättningar. Inom ramen för sjukförsäkringsprogrammet har över 7,9 miljoner människor registrerats fram till 2015. År 2016 ska över 40 miljoner människor vara registrerade, vilket är ett första steg för NHIS.

Medellivslängden har ökat och är nu cirka 53 år för kvinnor och drygt 52 år för män. Mödradödligheten är 815 per 100 000 levande födda, en av de högsta i världen trots att Nigeria är ett medelinkomstland. I de norra delstaterna är abort tillåtet bara vid fara för moderns liv. I de södra delstaterna är abort även tillåtet vid risk för moderns fysiska och psykiska hälsa.

Människor med hiv förlorar ofta arbetet och nekas tillträde till hälsovård, då hiv anses vara resultat av omoraliskt beteende. Hiv-prevalensen var cirka 3 procent 2015 och sjunkande.

Rätten till utbildning

I konstitutionen betonas utrotandet av analfabetismen samt fri och obligatorisk utbildning för alla på de olika utbildningsnivåerna. Förverkligandet av detta återstår och har varit en stor utmaning för de senaste regeringarna. Läskunnighet för vuxna ligger kvar på en låg nivå omkring 51 procent 2015. Mer än 10,5 miljoner nigerianska barn som normalt skulle gå i skolan gör inte detta, vilket är det högsta antalet i världen enligt UNICEF.

En stor del av befolkningen som bor i norr avvisar västerländsk utbildning, medan södra Nigeria anammar den. Dessutom har Boko Haram systematiskt förstört skolor i nordöstra Nigeria vilket ytterligare bidragit till det höga antalet barn utanför skolan. Detta har resulterat i fler skolor och högre grad av läskunnighet i syd. I allmänhet, men i synnerhet i norr, är läroplanen föråldrad, skolmiljön bristfälligt, lärare lågavlönade och de statliga skolorna otillräckligt finansierade. Detta resulterar i att ett stort antal elever som avslutar gymnasium och universitet är obehöriga, vilket försvårar deras insteg i arbetslivet.

Säkerhetssituationen i nordöst har lett till en drastisk nedgång i närvaro av flickor i skolan. Boko Haram beräknas ha rövat bort tusentals kvinnor och

barn sedan 2012, inklusive den uppmärksammade kidnappningen av 276 skolflickor i Chibok i Borno. Enligt en rapport från *Human Rights Watch* har Boko Harams riktade attacker mot skolor i nordöstra Nigeria mellan 2009–2014 förstört mer än 910 skolor och tvingat över 1 500 att stänga. Minst 611 lärare har dödats och tusentals har tvingats fly. Enbart som en konsekvens av detta har över en miljon barn ingen tillgång till utbildning.

Enligt lagen ska varje delstatsregering erbjuda fri, obligatorisk och allmän utbildning till alla barn upp till *junior secondary school*. Föräldrar kan bli bötfällda om de undanhåller barnen denna utbildning. Trots detta kräver myndigheterna ofta skolavgifter och följer inte heller i övrigt denna lag. I många delar av landet har detta resulterat i att pojkar favoriseras till utbildning av familjer som lever i fattigdom och som inte har råd att skicka alla barn till skolan. UNICEF uppskattar att förhållandet mellan pojkar och flickor i skolan är ungefär 2,2 pojkar per flicka.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

En levnadsstandard i nivå med vad som är rimligt för ett medelinkomstland som Nigeria, är inte uppfyllt. Nivån motsvarar i stället låg mänsklig utveckling enligt UNDP. Landet rankas på plats 152 av 188 länder i UNDP:s index för mänsklig utveckling. Fattigdom är fortfarande utbrett i Nigeria, med betydande ojämlikheter mellan individer och med regionala skillnader, där de norra staterna är fattigare än de södra. I UNDP:s *Multidimensional Poverty Index*, som sammanfattar fattigdom i tre dimensioner (hälsa, utbildning, levnadsstandard) syns tydligt att indexet försämras ju längre norrut i landet man kommer. Upp till cirka 51 procent av befolkningen lever i multidimensionell fattigdom. Av nigerianerna lever 62 procent under fattigdomsstrecket på 1,25 USD per dag. Situationen är särskilt allvarlig i de områden som drabbats av Boko Haram. Situationen för de många internflyktingarna är svår. Många är kraftigt undernärda eller svälter.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Konstitutionen garanterar lika rättigheter för alla medborgare. Denna rätt kan dock inte åtnjutas av kvinnor i samma utsträckning som män. De flesta befolkningsgrupper har tydliga patriarkala strukturer vilket till exempel kan innebära att kvinnor inte kan arva. Könstympning, tidiga äktenskap, våld i hemmen samt människohandel är företeelser som inte är ovanliga i Nigeria.

I maj 2015 antogs en lag, *Violence Against Persons Prohibition Act*, som förbjuder fysiskt, psykiskt och sexuellt våld mot kvinnor, vilket inkluderar könsstympning. Lagen gäller dock ännu bara i huvudstadsregionen då den ännu inte antagits av respektive delstat. I tolv stater i norr tillämpas sharialagstiftning, som diskriminerar av kvinnor.

Våren 2016 lades ett lagförslag fram i nationalförsamlingen, om att stärka kvinnors rättigheter, *Gender Equal Opportunities Bill*. Förslaget har ännu inte passerat igenom senaten med argumenten att delar av förslaget redan återfanns i konstitutionen och att andra delar gick emot såväl bibeln som koranen. Lagförslaget omarbetades dock och har passerat den andra läsningen i en version som, enligt kvinnorrättsaktivister skulle vara ett stort framsteg för kvinnors rättigheter i Nigeria om det blev antaget som lag.

Barnets rättigheter

FNs barnkonvention inkorporerades i inhemsk lagstiftning redan 2003, men fortfarande återstår för tolv delstater att anta lagen på delstatsnivå.

Enligt *Nigeria Violence Against Children Survey* från 2015 upplevde 60 procent av alla barn under 18 år någon form av våld under barndomen. En av fyra flickor utsattes för sexuellt våld. Så kallade ”barnfabriker” förekommer, där barn säljs för adoption, barnarbete eller prostitution. Trots att lagen förbjuder äktenskap för barn under 18 år uppgavs i en undersökning från 2013 att 43 procent av kvinnor mellan 20 och 24 år gifte sig före 15 års ålder. Flickor kidnappade av Boko Haram tvingas gifta sig med sina förövare. Barn har tvingats att utföra självmordsattentat i flera av de norra staterna. Det förekommer också att mödrar med barn på ryggen låter en sprängladdning placerad mellan barnet och kvinnan explodera. Bombens placering minskar risken att bli undersökt.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Befolkningen består av över 250 folkgrupper. De tre huvudsakliga (Hausa, Igbo och Yoruba) utgör ungefär halva befolkningen. Det finns en lång historik av spänningar mellan några av folkgrupperna.

På delstatsnivå eller ännu lägre nivåer (*Local Government Areas*) förekommer diskriminering mot etniska grupper som inte anses ha sitt ursprung i området och kränkningar av deras rättigheter. Det kan röra sig om allt från

hot, förstörelse av egendom till diskriminering vid anställning. Nomadiserande Fulanis, som oftast ägnar sig åt boskapsskötsel, är ett exempel på en grupp som diskrimineras. Rapporter om väpnade konflikter mellan Fulanis och fast bosatta personer är ganska vanliga, ofta med dödlig utgång eller att boskapen stjäls från nomaderna.

Regeringen bemöter etniska konflikter genom att sätta in säkerhetsstyrkor, men också genom att förespråka tolerans och nationell samling vid konferenser eller offentliga uttalanden. Lagen förbjuder etnisk diskriminering men den förekommer, särskilt vid anställningar inom privat sektor.

Även albinos utsätts ibland för diskriminering eller våld. I Nigeria uppskattas det finnas ungefär sex miljoner albinos. Centralbanken har avsatt en del av en existerande fond för små företag till albinos. Det finns också en nationell dag med samma namn som uppmärksammas den 18 december varje år.

Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Hbtq-personer är diskriminerade i samhället, bland annat genom diskriminerande lagstiftning vilket legitimerar våld mot dessa. I de norra staterna kan samkönat sexuellt umgänge bestraffas med döden enligt sharialagstiftningen. Det är inte känt om dödsdomar för detta utdömts.

Rättigheterna för hbtq-personer är starkt begränsade med stöd från lagen från 2014, som förbjuder samkönade äktenskap men vars omfattning är vidare till att förbjuda samboende med samkönad partner. Ett tioårigt fängelsestraff kan utdömas för olika aktiviteter eller deltagande i organisationer som kan kopplas till samkönat sexuellt umgänge. Enligt företrädare för bland annat organisationer för hbtq-personers rättigheter underblåser lagstiftningen homofobin i samhället och har i praktiken inneburit straffrihet för våldsbrott mot dessa människor.

Flyktingars och migranternas rättigheter

I takt med att armén driver bort och decimerar Boko Haram i främst delstaten Borno uppstår nya så kallade befriade områden. Nära två miljoner människor är internflyktingar, de flesta i delstaten Borno, och många är kraftigt undernärda eller svälter. En stor mängd internflyktingar, som varit självförsörjande jordbrukare har blivit beroende av livsmedelsbistånd för att inte svälta ihjäl. I denna stora humanitära kris mobiliserar det internationella samfundet, genom FN, stora men hittills otillräckliga resurser, främst i form

av livsmedelsbistånd. Omfattningen av krisen har först på senare tid blivit känd genom att Boko Haram retirerat. Otillräckligt med föda och andra förnödenheter, som hälsovård, innebär att det förekommer att kvinnor tvingas sälja sexuella tjänster för att få tillgång till resurserna.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Diskriminering är vanligt förekommande och många är hänvisade till att tigga. Funktionsnedsättning innebär ett socialt stigma. En stor andel av barn med funktionsnedsättning har inte tillgång till skola.

Ett lagförslag från 2016 angående icke-diskriminering av personer med funktionsnedsättning behandlas i kongressen. År 2016 utsåg presidenten en särskild rådgivare för frågor om personer med funktionsnedsättning.

Ratifikationsläget avseende centrala konventioner om mänskliga rättigheter

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* ratificerades år 1993. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt och det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet har inte ratificerats.

Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)* ratificerades år 1993. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (ICERD)* ratificerades år 1967.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)* ratificerades år 1985. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2004.

Konventionen mot tortyr, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)* ratificerades år 2001. Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr ratificerades år 2009.

Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)* ratificerades år 1991. Det tillhörande protokollet om barns indragning i väpnade konflikter ratificerades år 2012. Det tillhörande protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2010.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)* ratificerades år 2010.

Konventionen mot påtvingade försvinnanden, *International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances (ICED)* ratificerades år 2009.

Flyktingkonventionen, *Convention Relating to the Status of Refugees (Refugee Convention)* ratificerades år 1967. Det tillhörande protokollet ratificerades år 1968.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *Rome Statute of the International Criminal Court (ICC)* ratificerades år 2001.

Regionala instrument

Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter, *African Charter on Human and Peoples Rights (ACHPR)*, ratificerades år 1983.

Tilläggsprotokollet om kvinnors rättigheter ratificerades år 2004.

Afrikanska stadgan om barnens rättigheter och välfärd, *African Charter on the Rights and Welfare of the Child*, (ACRWC), ratificerades år 2001.

Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

Sverige ger huvudsakligen humanitärt stöd till Nigeria, för 2016 cirka 50 miljoner kronor, med inriktning på situationen i nordöstra Nigeria. Stödet kanaliseras genom internationella organisationer verksamma i landet, så som ICRC och UNICEF. Vid sidan av detta är ambassaden aktiv vid olika arrangemang med koppling till mänskliga rättigheter, ibland i samarbete med den nationella *Human Rights Commission*.

EU fokuserar utvecklingssamarbetet inom tre områden: ekonomi, genom olika insatser för att öka tillväxttakten; sociala frågor som hälsovård, undernäring och stärkande av sociala skyddsnät; samt god samhällsstyrning, vilket inkluderar korruptionsbekämpning, människohandel, kamp mot droger och vapen samt reformer inom rättsväsendet. EU ger även humanitärt stöd.

I den senaste granskningen av Nigeria i FN:s universella granskningsmekanism gav Sverige bland annat rekommendationer som rörde åtgärder för stoppa för utomrättsliga avrättningar och se till att alla misstänkta förövare ställs inför rätta, åtgärder mot tortyr samt om att värna och skydda de mänskliga rättigheterna för alla nigerianer oavsett kön, ålder, sexuell läggning, könsidentitet eller religiös tillhörighet.